esse in subiecto et paulatim pficitur sic etiā est de
alijs qualitatibȝ. ¶ Ad .ij. dōm. q ptes que sin
gulis ꝟtutibȝ cardinalibȝ assignantur nō sūt p-
tes integrales ex quibȝ ꝯstituatur totum ſȝ ptes
subiectiue vel potētiales ut infra patebit. ¶ Ad
.iij. dōm. q ille qui in aliqua scia acquirit per de
monstracōnē sciam ꝯclusionis vnius .hȝ quidē
habitū ſȝ impfecte. cū vero acquirit p aliquā de-
monstracōnē sciam ꝯclusionis alterius nō gnā-
tur in eo alius habitus. ſȝ habitus qui pus ine-
rat fit pfectior utpote ad plura se extēdēs. eo q
ꝯclusiones et demōstracōnes vnius scie ordina-
te sunt et vna deriuatur ex alia.

Onsequēter ꝯsiderādū ē de hitibȝ in
speāli. Et q hitus ut dēm ē distin-
guūtur p bonū et malū. ¶ Primo di-
cēdū ē de habitibȝ bonis qui sūt ꝟtu-
tes ⁊ alia eis adiūcta scȝ dona btitudines ⁊ fru-
ctus. ¶ Scđo de hitibȝ malis scȝ de vicijs ⁊ pccis.
¶ Circa ꝟtutes qūqȝ ꝯsiderāda sūt. ¶ Primo de
essentia ꝟtutis. ¶ Scđo de subiecto eius. ¶ Ter
cio de diuisione ꝟtutū. ¶ Quarto de causa ꝟtu
tis. ¶ Quinto de quibusdā ꝓprietatibȝ ꝟtutis. ¶
Circa pmū querūtur quatuor. ¶ Primo vtrum
ꝟtus hūana sit habitus. ¶ Scđo vtrū sit ha-
bitus opatiuus. ¶ Tercio vtrū sit habitus bo-
nus. ¶ Quarto de diffinicōne ꝟtutis.

AD .j. sic ꝓceditur. vid q ꝟtus hūana non
sit habitus. ꝟtus eni est vltimū potentie.
ut dr in pmo de celo. ſȝ vltimū vniuscuiusqȝ redu
citur ad genus illd cuius ē vltimū. sic pūctū ad
genus linee. g ꝟtus reducit ad genus potētie.
et nō ad genus hitus. ¶ P. aug. dic in .ij. de li.
ar. q ꝟtus ē bonus vsus li. arbitrij. ſȝ vsus liberi
arbitrij ē actus. g ꝟtus nō ē habitus ſȝ actus.
¶ P. hitibȝ nō meremur ſȝ actibȝ alioquī homo
ꝯtinue merētur etiā dormiēdo. ſȝ ꝟtutibȝ merem
g ꝟtutes nō sūt hitus ſȝ actus. ¶ P. aug. dicit
in li. de moribȝ eccie. q ꝟtus est ordo amoris. et in
li. lxxxiij. qōnū. dicit q ordinatio q ꝟtus vocat
est fruendis frui et vtendis vti. ordo aūt seu or-
dinatio noiat vel actū vel relacōnē. g ꝟtus non ē
hitus ſȝ actus vel relacō ¶ P. sic inueniūtur ꝟtu
tes hūane. ita et ꝟtutes nāles. ſȝ ꝟtutes nāles nō
sūt hitus ſȝ potētie qdā. g ec neqȝ ꝟtutes hūane
¶ Sȝ ꝯtra est q phus dicit in li. pdicamentoꝝ.
sciam et ꝟtutē ponēs esse habitus. Rñsio. dōm
q ꝟtus noiat quādā potētie pfectōnē. vniuscu-
iusqȝ aūt pfectio ꝯsideratur in ordine ad suū fi-
nem. finis aūt potētie actus est. vnde dr potētia
esse pfecta ſm q determiatur ad suū actū. sunt
aūt quedā potētie que ſm seipas sūt determiate
ad suos actus sic potentie nāles actiue. et ideo
hmoi potentie nāles ſm seipas dnr ꝟtutes. po-
tētie aūt rōnales que sūt ꝓprie potētie hoīs nō
sūt determinate ad vnū. ſȝ se hnt indetmiate ad
multa. detminantur aūt ad actus p hitus sic ex
sup dcis patet. et ideo ꝟtutes hūane habitus
sūt. ¶ Ad .j. g dōm. q qñqȝ ꝟtus dr id ad qd est
ꝟtus scȝ vel obiectū ꝟtutis vel actus eius. sic fi-
des dr qñqȝ id qd creditur. qñqȝ vero ipm credē.
qñqȝ aūt ipe habitus quo creditur. vnde quod
dr q ꝟtus ē vltimū potentie sumitur ꝟtus ꝓ ob
iecto ꝟtutis. id eni in quo vltimo potētia pt esse
ē id ad qd dr ꝟtus rei. sic si aliqs pt ferre centū
libras et nō plus. ꝟtus eius ꝯsideratur ſm cen
tū libras. nō aūt ſm .lx. obiectō aūt ꝓcedebat
ac si essentialr ꝟtus esset vltimū potentie. ¶ Ad
.ij. dōm. q bonus vsus liberi arbitrij dr esse ꝟtus
ſm eandē rōnē q scȝ est id ad qd ordinatur vir
tus sic ad ꝓpriū actū. nl eni aliud ē actus ꝟtutis
q bonus vsus liberi arbitrij. ¶ Ad .iij. dō. q ali-
qua dnr mereri duplr. vno mō sic ipo merito. eo
mō quo dicimus currē cursu. et ħ mō meremur
actibȝ. Alio mō dicimur mereri aliquo pncipio
merendi. sic dicimur currē potentia motia. et sic
dicimur mereri ꝟtutibȝ et hitibȝ. ¶ Ad .iiij. dōm
q ꝟtus dr ordo vel ordinacō amoris sic ad id ad
qd ē virtus. p ꝟtutē eni ordinatur amor in nob.
¶ Ad .v. dōm. q potentie nāles sūt p se detmina
te ad vnū. nō aūt potētie rōnales. et ideo non est
simile ut dictū est.

AD .ij. sic ꝓceditur. vid q nō sit de rōne ꝟtutis hūane q sit habitꝰ
opatiuus. dicit eni tullius in .iiij. de tuscl. qōnibȝ
q sic est sanitas et pulcritudo corpis. ita ē ꝟtus
aie. ſȝ sanitas et egtudo nō sūt habitus opatiui
g neqȝ etiā ꝟtus. ¶ P. in rebȝ nālibȝ inuenitur ꝟ
tus nō solū ad agē. ſȝ etiā ad esse. ut pȝ p phm in
po de celo. q quidaȝ hnt ꝟtutē ut sint sp. quidā
vero nō ad ħ q sint sp. ſȝ q sint aliquo tpe deter
minato. ſȝ sic se hȝ virtus nālis in rebȝ nālibȝ ita
se hȝ ꝟtus hūana in rōnabilibȝ. g etiā ꝟtus hu
mana nō solū ē ad agē ſȝ etiā ad esse. ¶ P. phs
dic in .vij. phi. q ꝟtus est dispositō pfecti ad o-
ptimū. optimū aūt ad qd oportȝ hoiem disponē
ec p ꝟtutē ē ipe deus. ut ꝓbat aug. in li. de moribȝ
eccie. ad quē disponitur aia p assimilacōȝ ad ipm.
g vid q ꝟtus dicatur qlitas quedā aie in ordie
ad deū tanqȝ assimilatia ad ipm. nō aūt in ordie
ad opacōnē. nō g ē habitus opatiuus. ¶ Sȝ cō-
tra est qd phs dicit in .ij. eth. q ꝟtus vniuscuius
qȝ rei est q opus eius bonū reddit. Rñsio. dō
q ꝟtus ex ipa rōne nois importat quādā pfe-
ctionē potentie ut sup dēm ē. vnde cū duplex sit
potentia scȝ potētia ad esse et potētia ad agē vtri-
usqȝ potētie pfectō ꝟtus vocatur. ſȝ potētia ad es-
se se tenet ex pte materie q est ens in potētia. po
tentia aūt ad agē se tenet a pte forme q est pn-
cipiū agēdi. eo q vnūqdqȝ agit inqȝ tū ē actu.
in ꝯstitucōe aūt hoīs corpus se hȝ sic materia.
aīa vero sic forma. et quātū quidē ad corpus hō
ꝯuēicat cū alijs aīalibȝ. et silr quātū ad vires que
sūt aie corpiqȝ ꝯues. sole aūt ille vires que sunt
ꝓprie aie scȝ rōnales insūt homi tm. et ideo ꝟtus
hūana de qua loquimur nō pt ptinē ad corpus
ſȝ ptinet tm ad id qd ē ꝓpriū aie. vnde ꝟtus hūa
na nō importat ordinē ad esse. ſȝ magis ad agere
et ideo de rōne ꝟtutis hūane ē q sit hitus opa-
tiuus. ¶ Ad .j. g dōm. q modus actōis sequi
tur dispositōnē agētis. vnūqdqȝ eni qle est talia
opatur. et ideo cū ꝟtus sit pncipiū aliqualis ope-
racōis oportȝ q in opante pexistat ſm virtutem

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-v-85/0137
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt